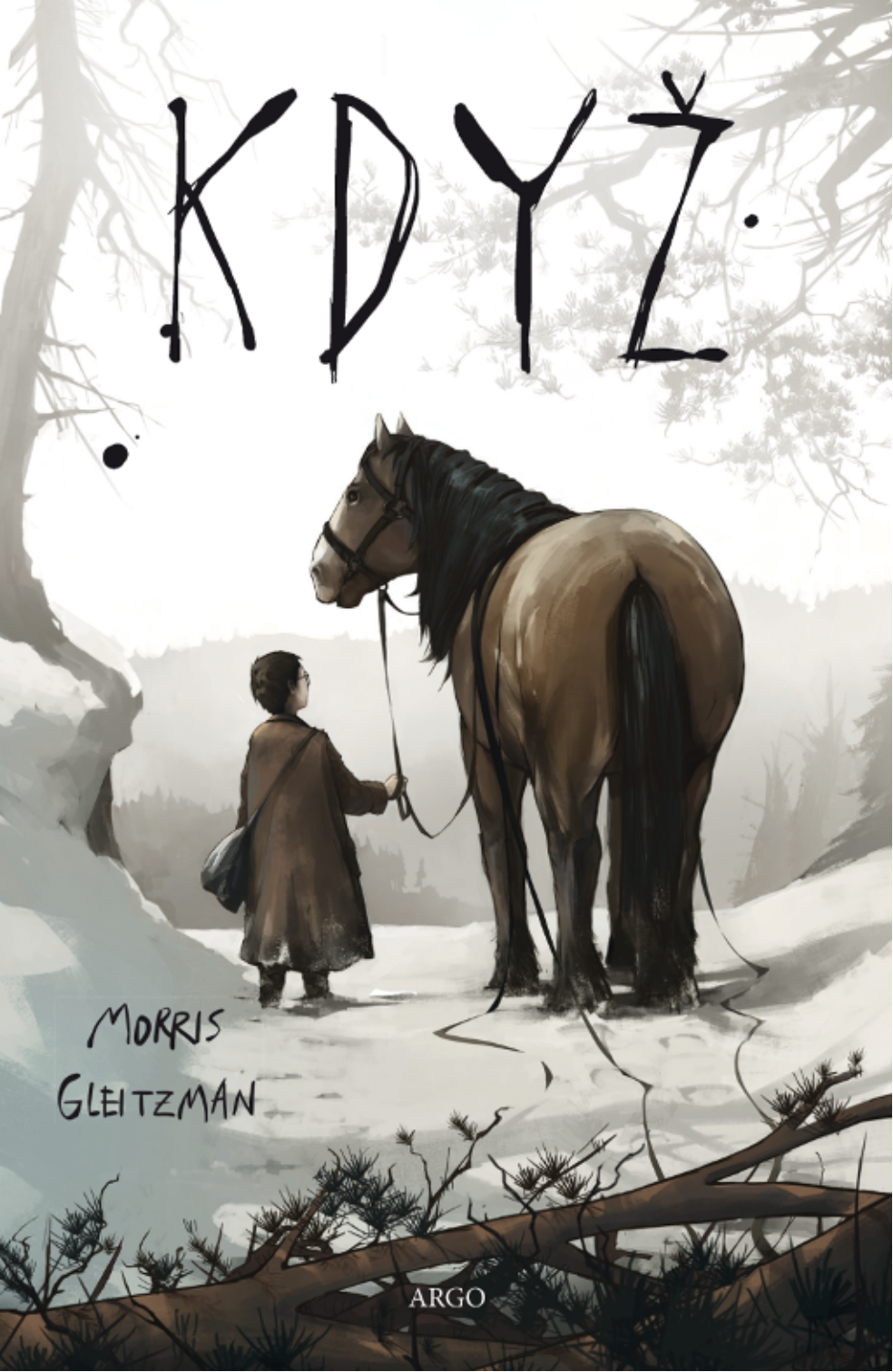
KDYŽ

MORRIS GLEITZMAN

ARGO

Ukázka elektronické knihy

KDYŽ

MORRIS
GLEITZMAN

ARGO

Přeložila Barbora Punge Puchalská

Czech edition © Argo, 2019
Text copyright © Gleitzman McCaul Pty Ltd, 2012
First published by Penguin Group (Australia).
This edition published by arrangement
with Penguin Random House Australia Pty Ltd.
Translation © Barbora Punge Puchalská, 2019
Jacket art © Matúš Szalontai, 2019

ISBN 978-80-257-2742-3 (váz.)
ISBN 978-80-257-2802-4 (e-kniha)

Ukázka elektronické knihy

Pro všechny rodiče

Když jsem se probudil a jako obvykle se protáhl a jako obvykle si vyčistil špínu za nehty, uslyšel jsem nad sebou ve stodole hlasy.

Spoustu hlasů.

Což vůbec nebylo obvyklé.

Zadržel jsem ve tmě dech a snažil se nevydat žádný vyděšený zvuk.

Znáte to, jak se za války schováváte dva roky v jámě, aby vás nenašli nacisté, a laskavý muž jménem Gabriek vám nosí jídlo a vodu, vynáší vaše čůránky a hovínka, a jediný hlas, který slýcháte, je jeho a žádný jiný slyšet nechcete, protože by to mohlo znamenat, že vás nacisté našli a přišli si pro vás?

Myslím, že si pro mě přišli nacisté.

Hlasy nahoře znějí panovačně, netrpělivě a naštvaně.

Posadím se na matraci a napínám uši, abych slyšel, co říkají. Snažím se zjistit, jestli používají nacistické výrazy jako *židovská pakáž* a *střelit tu židovskou pakáž do hlavy*. Ale pořádně neslyším, protože jáma se nachází pod koňským stáním, Dom je mohutný kůň a tlumí zvuky.

Ze všech sil se snažím zachovat klid a přemýšlím, kdo jiný by to mohl být. Sousedé z vedlejšího statku, kteří přišli vyptat pár tuřínů? Sbor z místního kostela, který se snaží Gabrieka přesvědčit, aby se k nim přidal?

Podívám se na svítící hodinky, které mi dal Gabriek.

Pět minut po šesté.

Je večer. Uprostřed zimy. Normální lidé v zimě vůbec nevycházejí, když to není nutné, a rozhodně ne ve tmě.

Ti lidé nahoře jsou určitě nacisté.

Snažím se v jámě udělat co nejmenším, což není snadné, protože jsem poslední dobou hodně vyrostl. Navíc jsem právě teď úplně ochromený strachy.

Přesně toho jsem se děsil. Přesně na tohle jsem se snažil nemyslet.

Proč museli nacisté přijít zrovna dnes?

Na moje narozeniny.

Možná to udělali schválně. Možná mají seznam židovských narozenin. Možná nacisty obzvlášť baví, když lidi zabíjejí v den jejich narozenin.

Mám křeč v noze.

Jau.

Co nejtišeji si ji masíruju. Kéž by sláma v téhle matraci nebyla tak pichlavá a šustivá. Člověk by si myslel, že v roce 1945 už budou vynalezeny tišší slamníky. A kéž bych nebyl obklopený jen samými cinkavými a řinčivými předměty. Láhvemi na čůrání, knihami Richmal Cromptonové a drobnými mechanickými strojky, které

Ukázka elektronické knihy

mi Gabriek dal, abych měl čím zaměstnat ruce, když dohoří svíčka, a abych se taky něčemu přiučil.

Když teď zemřu, veškeré vzdělání přijde vniveč.

Snažím se dýchat velice tiše. Snažím se uvolnit a soustředit veškeré myšlenky na hydraulický ventil u ručního čerpadla.

Nefunguje to.

Pořád mám hrozný strach.

Nejen z toho, že mě zastřelí. Ještě větší strach mám z toho, co se stane s Gabriekem, když mě tu nacisté najdou. Nacisté nenávidí každého, kdo drží nad Židy ochrannou ruku. Taky je střílejí, ale ještě předtím jim dělají horší věci.

Zní to, jako by se hlasy nahoře hádaly.

Pořád nerozumím, co říkají. Doufám, že Gabriek nacisty krmí historkou, kterou jsme vymysleli, o tom, že by se měli raději držet od Domova stání dál, protože Dom je náladový kůň a trpí velice nakažlivou kožní chorobou.

Což není pravda, ale nacistům se musí lhát, jinak to nejde.

Abych přestal panikařit, vyzkouším ještě něco jiného. To, co dělávám, když je mi hodně smutno nebo mám hodně velký strach. Zavřu oči, předstírám, že jsem Jirka z knih Richmal Cromptonové a prožívám s kamarády dobrodružství v lese. Vaříme si na ohni, stavíme stromové domky a vymýšlíme zavlažovací systémy, které by mravencům pomohly s pěstováním úrody.

Teď, když už je mi třináct, jsem na to asi trochu starý, ale to nevadí.

Až na to, že ani tohle nezabírá.

Uslyším nad hlavou nějaký zvuk. Hlasité kovové cvaknutí. Vím, co je to za zvuk. Bezpečnostní pojistka na pušce.

Zvedne se mi žaludek.

Myslím na pohádku, kterou mi maminka četla, když jsem byl ještě malý. O jednom hraboši, kterého se chystal zardousit drak. Místo aby se ten tvoreček schoval do suchého listí, rozhodl se, že pohlédne smrti do očí.

Vsadím se, že to samé udělali i maminka s tatínkem, než je nacisti v táboře smrti zavraždili.

To samé jsem se rozhodl udělat i já, jestli mě nacisté budou chtít zavraždit. Nechám oči doširoka otevřené a pohlédnu smrti do očí jako maminka s tatínkem.

Navíc tak aspoň uvidím, jestli je nějaká šance na útěk.

Hlasy nahoře sílí. Jeden z nich rozhodně patří Gabriekovi. A teď už slyším jasněji i ty ostatní.

Tak počkat.

Všichni mluví polsky. Nacisté většinou mluví německy. Je velmi neobvyklé, aby mluvili polsky.

Co se to děje?

Nahmatám brýle, nasadím si je a jemně zatáhnu za bezpečnostní otevírání, které mi Gabriek nainstaloval. Padací dvířka nad mojí hlavou se otevřou na špehýrku.

Čekám, že mě jako vždycky zasypou kobližky koňského trusu, pak si opatrně kleknu a vykouknu ven.

A málem omdlím.

Přímo před mým nosem leží v pilinách mezi Domovými zadními kopyty malý balíček zabalený v Gabriekově kapesníku a převázaný šňůrkou.

Dárek k narozeninám.

Gabriek ho tam musel nechat, aby mě překvapil, až později vylezu ven na jídlo.

Jestli ho uvidí nacisté, je po mně.

Otevřu padací dvířka ještě o kousek víc, popadnu dárek a strčím si ho do kapsy.

Pak vyhlédnu ven, abych se ujistil, že mě nikdo neviděl.

Mám upatlaná a popraskaná sklíčka v brýlích a Domovy zadní nohy mi zčásti zastiňují výhled, ale i tak vidím, co se děje.

Až na to, že tomu vůbec nerozumím.

Kolem Gabrieka stojí šestice mužů. Všichni drží pušky a svítilny, ale na sobě nemají nacistické uniformy, jen obyčejné šaty. Na to, aby to byli hladem sužovaní sousedé nebo nabručení členové kostelního sboru, vypadají příliš drsně a sveřepě.

Co jsou zač?

Proč jsou na Gabrieka tak naštvaní?

Do zorného pole mi vstoupí další osoba. Musela tam celou dobu být, ale přes Domův hřbet jsem na ni neviděl.

Vykulím oči.

Maminka?

V šoku se mi podlomí kolena, provaz mi vyklouzne z ruky, ale chytím ho těsně předtím, než se padací dvířka hlasitě zabouchnou.

Znovu se pořádně podívám.

To není maminka. Je to jen nějaká žena, která trochu připomíná maminku, když byla mladší. Hlavně proto, že má na hlavě červený šátek, jaký nosila i maminka. Jenže téhle ženě je kolem dvaceti, maminka by byla mnohem starší, kdyby nebyla mrtvá. A navíc tahle žena na sobě má koženou bundu a přes rameno přehozenou pušku, kdežto maminka ani jedno z toho nenosila.

Jeden z mužů popadne Gabrieka za paži a postrkuje ho ke dveřím.

Gabriek se nebrání.

Najednou si uvědomím, co se děje.

Bez ohledu na to, co jsou ti lidé zač, nevědí, že jsem tady. Gabriek se nechá odvést, aby mě ochránil.

Všichni společně – Gabriek, muži a žena – odcházejí ze stodoly.

Zavřu padací dvířka a schoulím se zpátky na matraci. Celý se třesu, a nejen proto, že v téhle jámě je pořád zima.

Vytušil jsem, co jsou ti lidé zač.

Polská tajná policie.

Dočetl jsem se o ní v jedněch starých novinách, které mi sem Gabriek nanosil, když se snažil jámu aspoň trochu zbavit vlhkosti.

Polská tajná policie stojí na straně nacistů. Jedním z úkolů, které pro ně plní, je zatýkání Poláků, kteří uprchli z nucených prací v Německu.

Gabriek byl na nucených pracích v Německu a utekl.

V duchu prosím Richmal Cromptonovou o pomoc. Aby mohl Gabriek znovu utéct.

„Felixi."

Leknutím poskočím.

To je Gabriekův hlas.

To byla teda rychlovka.

„Felixi, poslouchej," dodá Gabriek spěšně.

Musí dřepět u padacích dvířek, aby ho nikdo neslyšel.

„Teď ti nemůžu přinést narozeninovou večeři," řekne. „Na chvíli musím ven s našimi návštěvníky."

Slyším, jak zazvonilo Domovo vědro.

Stáhne se mi žaludek.

Gabriek neutekl. Nejspíš jen tajné policii nakukal, že musí na chvilku zaskočit zpátky do stodoly nakrmit Doma. Aby se mě tajně pokusil uklidnit.

„Slyšíš mě?" zeptá se. „Felixi?"

„Ano," odpovím.

„Zkus se ještě trochu prospat," navrhne Gabriek. „Nebo se chvilku věnovat učení."

Slyším, jak Dom znovu očichává vědro, ale Gabriek už neřekne ani slovo.

Musel se vrátit za tajnou policií.

Ta ho předá nacistům.

Žaludek mi bolestivě zkroutí obavy.

Nechci, aby se Gabriek kvůli mně obětoval.

Když mě nacisté chytí, prostě mě zastřelí. Ale když dopadnou ty, kteří uprchli z nucených prací, zle jim ubližují a vylepují fotky jejich zmrzačených těl v Německu jako varování pro ostatní nucené dělníky.

Psali to v novinách.

Nechci, aby tohle potkalo Gabrieka.

Takže nemám na vybranou.

Musím se ho pokusit zachránit.

Ukázka elektronické knihy

Když jsem se v rychlosti ujistil, že se tajná policie nevrátila do stodoly, vyrazil jsem zachránit Gabrieka.

Spíš jsem to zkusil.

Padací dvířka nešla otevřít.

Věděl jsem proč. Musí na nich stát Dom. Když vám padací dvířka nad hlavou přistoupne kůň, zapomeňte na to, že se vám je podaří nadzvednout. To prostě nejde.

Naléhavě zatahám za provaz, který je prostřednictvím kladky připojený k bezpečnostnímu zámku, a ten zarachotí. To je náš signál s Domem.

Zaslechnu tlumené bouchnutí a Dom sestoupí z dvířek.

Otevřu je a vylezu ven.

Jau.

Vylézání vždycky bolí. Když žijete v jámě, ochabnou vám svaly na nohou a bolí, protože přestanou pořádně růst, i když chodíte každou noc třicet minut kolem stodoly tak jako já.

„Díky, Dome," poplácám ho po hřbetě.

Mám štěstí, že mám takového kamaráda.